

Jak napsat válku

V nakladatelství Akropolis vyšla kniha s vyloženě letním názvem – **Lázeňské dobrodružství**. Odpočinková četba to ale moc není. Autorem je zkušený prozaik a scenárista **Roman Ráž** (1935) a tématem první světová válka, která vypukla právě před sto lety.

Ráž pojal svůj víc než třísetstránkový román v tradičním kontrastu velkých a malých dějin. Vyprávění Marie Klánské, manželky restaurátora a později starosty moravských Slaňan, se vine mezi troskami Rakouska-Uherska a překotným vznikem samostatné republiky. Citově poněkud úsečný Rudolf udělá s válkou klíčovou zkušenost – pozná v ní nejen své osobní možnosti a osobnostní limity, ale i přátele, kteří se později ocitnou na opačné straně barikády. Obrazně i doslova. Lehce emancipovaná Marie pak prožívá především deziluzi a odcizení: jednak v rámci rodiny, kde vedle vztahu s manželem kolabuje i vztah se starší dcerou, jednak v rámci národnostně i ideově namíchané ves-

nice, kde vyvřou po pádu starého režimu nejrůznější animozity.

Nemají to prostě ani jeden lehké. A Ráž jim z pozice autora nic neusnadňuje. Píše dokumentárním stylem, který posiluje úryvky

z fiktivních deníků rodinných členů i dalších zainteresovaných postav. Vyprávění nabírá tímto střídáním hlasů spád, který skvěle koresponduje s dramatickým dějem. Rážovo psaní je plnokrevné, mohutné, ale zároveň ostré a citlivé v psychologickém portrétování – ať dospívajících dcer, jejich rodičů, nebo těch několika nejbližších, s nimiž Rudolf a Marie udržují nejrůznější pracovní či intimní vztahy. O velkou válku tu vlastně tolik nejde, spíš o ty drobné, mezilidské konflikty. O každodennost, obyčejnost, která se najednou ocitne pod existenciálním tlakem a je přinucena mu čelit.

Lázeňské dobrodružství má sice jasné finále, ale zároveň nekončí. Roman Ráž anoncuje knihu jako první část trilogie, která by měla obsáhnout celé dvacáté století. To je velký úkol. Povedou-li se ale zbývající díly tak, jako se povedl ten úvodní, pak klobouk dolů.

■ **Radim Kopáč**

literární a výtvarný kritik